Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Херсонський державний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

Збірник тез доповідей за матеріалами
VIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

07 листопада 2025 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)
А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 07 листопада 2025 р., Мукачево / Ред.кол.: Добош О.М. (гол.ред.) та ін. Мукачево: МДУ. 2025.360 с.

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 14 листопада 2025 р.)

Рецензенти:

Бондар Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету

Фізеші О.Й. – завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, доктор педагогічних наук, професор

У збірнику вміщено тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статитичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

© Мукачівський державний університет, 2025

РОЗДІЛ 6 ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
Білик Олена, Горзов Мирослава **МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО НАВЧАННЯ**	229
Брижак Надія, Желізняк Микола **ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ПОЗАУРОЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ**	234
Горват Маріанна, Лакатош Марина **ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНИХ ВЗАЄМОСТОСУНКІВ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ЕКСКУРС КАТЕГОРІЇ «ТОЛЕРАНТНІСТЬ»**	238
Горват Маріанна, Фурінець Ірина **ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ**	240
Лілія Дерік **СУЧАСНИЙ УРОК У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: БАЛАНС МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ІННОВАЦІЄЮ**	242
Перепелиця Владислава, Мочан Тетяна **ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**	247
Тяско Інна **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ УМІНЬ ДОСЛІДЖУВАТИ НАУКОВО-ХУДОЖНІ ТЕКСТИ**	250
Фенцик Оксана, Денисенко Світлана **ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРИКМЕТНИКА**	252
Фенцик Оксана, Голіш Ніколетта **МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АУДІАТИВНИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**	255
РОЗДІЛ 7 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
Атрощенко Тетяна, Вереш Каріна **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО** ***Ольга Банзерук*** **ВІКУ**	259
Банзерук Ольга **ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ**	262

конструктивного співіснування. Вона розглядається не лише як особистісна риса чи моральна чеснота, а й як стратегічна суспільна цінність, що забезпечує свободу, безпеку й стабільність у демократичному середовищі. Саме тому формування толерантності в освітньому процесі набуває ключового значення для гармонійного розвитку особистості та зміцнення соціальної єдності.

Список використаних джерел:

1. Горват М.В. Проблема виховання толерантності у молодших школярів в умовах інтерактивного спілкування. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/43_1/visnuk_18.pdf
2. Декларація принципів толерантності : схвал. Генеральною конференцією ЮНЕСКО на 28-й сесії в Парижі 16.11.1995 р. Віче. 2002. № 11 (128). С. 12–13.
3. Тягло О. В. Що таке сучасна толерантність? Міграція і толерантність в Україні : зб. ст./ за ред. Ярослава Пилинського. Київ : Стилос, 2007. С. 143-149.
4. Філософський енциклопедичний словник. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnyk.pdf

Маріанна Горват
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівський державний університет
Ірина Фурінець
спеціальність 013 Початкова освіта,
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Одним із ключових завдань сучасної української школи є орієнтація освітнього процесу на розвиток у здобувачів освіти здатності до самостійної діяльності. Це узгоджується зі стратегічними положеннями концепції «Нова українська школа», у якій наголошується на важливості формування компетентності «уміння вчитися впродовж життя», зумовленої стрімким оновленням знань та зростанням обсягів інформації [2]. У цьому контексті оволодіння знаннями й формування навичок у межах кожної навчальної дисципліни має відповідати загальній меті освіти – розвиткові в учнів здатності до навчання протягом усього життя. Такі суспільні виклики покладають на

педагогів особливо відповідальне завдання – забезпечити формування в учнів широкого комплексу універсальних (загальнонавчальних) умінь, що сприятимуть успішному засвоєнню специфічних дій і операцій, притаманних кожній освітній галузі початкової школи. Усе це зумовлює необхідність визначення дидактично-розвивального потенціалу самостійної роботи здобувачів початкової освіти.

Поняття «самостійна робота» є предметом вивчення як психологів, так і педагогів. Зокрема, Л. Тішакова і Л. Хілько самостійну роботу характеризують як «особливий вид навчальної діяльності, що відбувається за межами безпосередньої участі вчителя. Це організована вчителем активна діяльність учнів, що спрямована на виконання поставленої дидактичної мети, у спеціально призначений для цього час, а саме: на пошук знань, їх осмислення, закріплення, формування та розвиток умінь та навичок, узагальнення й систематизацію знань» [3]. Автори акцентують увагу на дидактичних функціях та змістовому аспекті організації самостійної роботи.

Науковець І. Горошкіним у процесі аналізу психолого-педагогічних праць зауважує, що доцільно організовувати самостійну роботу учнів початкових класів на засадах принципів самодіяльності, самоорганізації й розвитку, запропонованих Л.Фрідманом: самодіяльності, самоорганізації й розвитку [1].

Принцип самодіяльності визначає мотиваційний аспект організації самостійної роботи й передбачає, що учні мають відчувати себе повноправними учасниками освітнього процесу, здатними самостійно обирати шляхи та засоби досягнення навчальної мети.

Принцип самоорганізації акцентує на необхідності формування в учнів умінь і навичок раціональної та ефективної освітньої діяльності.

Принцип розвитку передбачає створення розвивального середовища, яке підтримує активність і пізнавальну ініціативу учнів у процесі навчання іноземної мови.

Водночас учитель має враховувати, що в молодших школярів навчальна діяльність ще перебуває на етапі становлення. Тому саме педагог визначає

навчальне завдання, окреслює алгоритм його виконання, здійснює контроль і оцінювання результатів, поступово делегуючи частину цих функцій учням. Така поетапна передача відповідальності забезпечує розвиток їхньої самостійності та здатності виконувати навчальні завдання без сторонньої допомоги.

Таким чином, реалізація принципів самодіяльності, самоорганізації та розвитку створює необхідні умови для поступового формування в молодших школярів умінь самостійно планувати, організовувати й виконувати навчальні завдання. Поетапне розширення їхньої відповідальності в освітньому процесі сприяє становленню стійкої навчальної мотивації, розвитку пізнавальної активності та формуванню здатності до самостійного навчання, що є ключовою вимогою сучасної початкової освіти.

Список використаних джерел:

1. Горошкін І. Організація самостійної роботи учнів початкових класів у процесі компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718355/1/Izmail_Goroshkin_p024-034.pdf
2. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи : МОН України. Київ, 2016. 40 с.
3. Тішакова Л.Т., Хілько Л.О. (2013). Роль самостійної роботи в організації пізнавальної діяльності учнів молодших класів на уроках іноземної мови. Освіта та розвиток обдарованої особистості. С. 70.

Лілія Дерік
спеціальність А3 Початкова освіта
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

СУЧАСНИЙ УРОК У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: БАЛАНС МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ІННОВАЦІЄЮ

Освітня реформа вимагає переосмислення традиційного уроку як основної форми організації навчання. Сучасний урок має не лише забезпечувати засвоєння знань, а й сприяти формуванню компетентностей, розвитку

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/